

ЛІТНІ ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИ 1928: СТЕФАН ГАЛАЙКО

Руслана Труба, Олег Полянський

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського*

Анотація. У статті на основі джерел вперше реконструйовано життєвий шлях та висвітлено спортивну діяльність Стефана Галайка, срібного призера Олімпійських ігор з боксу у легкій вазі (1928).

Ключові слова: Стефан Галайко, бокс, літні Олімпійські ігри (1928).

Abstract. In the article on the basis of sources for the first time was reconstructed the life path and highlighted the sports activities of Stephen Halaiko, silver medalist of the 1928 Summer Olympics in boxing in lightweight.

Key words: Stephen Halaiko, boxing, 1928 Summer Olympics.

Постановка проблеми. Нині в умовах інформаційної війни важливим є формування позитивного образу не лише українських спортсменів, а й спортсменів українського походження у національних збірних іноземних держав. У цьому контексті свою сторінку в історію боксу вписав американець українського походження Стефан Галайко – срібний призер Олімпійських ігор з боксу у легкій вазі (1928), гордість українців у еміграції в міжвоєнний період, який на жаль, невідомий в Україні.

Мета дослідження – на основі джерел реконструювати життєвий шлях та висвітлити спортивну діяльність Стефана Галайка.

Методи дослідження: застосовуючи історично-порівняльний метод проаналізувати та узагальнити джерела та літературу, зокрема інформаційної мережі Інтернет.

Джерельну базу дослідження складають праці О. Вацеби [2], Т. Снеди та Р. Труби [6], польські спортивні видання, дописи часопису «Діло», американської «Свободи» та матеріали електронного ресурсу Олімпійських ігор.

Результати дослідження та їх обговорення. Стефан Галайко народився 27 грудня 1908 року в м. Оберн (штат Нью-Йорк) у родині українських емігрантів. Батько Стефана був робітником, працював на одному з підприємств, що виготовляло різноманітну сільськогосподарську техніку. До речі, варто нагадати, що перша хвиля українських емігрантів прибула до Оберна з Лемківщини у 1894 році. Громада українських греко-католиків (чотиринадцять родин) у 1901 р. звела у місті першу Греко-католицьку церкву св. Петра і Павла, а 1910 року було збудовано муровану церкву, при якій функціонувала недільна школа. Саме у цій школі навчався Стефан Галайко,

який рано втратив батька і вся відповідальність за виховання сина лягла на плечі матері.

Перший досвід кулачних боїв хлопець отримав на вулиці, де перемагав старших за віком та фізично міцніших юнаків. «Десятилітній Стефан спритно боксувався... Боксувався осторожно, звичайно з усміхненим лицем, за що був надзвичайно люблений всіми», дописує отець Кульматицький на сторінках американської «Свободи» [5]. Як парох, який щиро вболіває за свою паству, отець Кульматицький пише: «Честь Стефанови, що боксерський заробок не завернув йому голови до того степеня, щоби кинути аматорський спорт і школу, а стати професіональним боксером» [5].

Професійну кар'єру він розпочав капітаном і водночас тренером боксерської команди в одній із найстаріших шкіл Нью-Йорка – Академії Кука (Cook Academy (Montour Falls, N.Y.)). На рингу у легкій вазі він впевнено перемагає багатьох своїх суперників у національному боксерському чемпіонаті 1927–1928 років. Це відкрило йому шлях до складу Олімпійської збірної США.

У невеликому містечку Оберн Стефан Галайко став справжньою сенсацією року, а для української громади гордістю. Американським спортсменам українського походження, боксеру Стефанові Галайку та легкоатлету Іванові Намісняку, які мали представляти США на міжнародній спортивній арені, Український атлетичний клуб в м. Оберна влаштував не лише пишний банкет в одному з найстаріших і найкращих готелів міста – «Springside Inn», а й парад на їх честь з привітаннями та гаслами підтримки на Олімпійських іграх.

З метою популяризації боксу Академія Кука видала про Стефана Галайка інформаційний буклет, в якому чітко зазначалося, що він українського походження. Місцева газета «The Auburn Sitizen», у випуску від 6 липня 1928 року на своїх сторінках надрукувала матеріал про нього [5].

Змагання з боксу на IX літніх Олімпійських іграх 1928 в Амстердамі (Нідерланди) проходили з 7 по 11 серпня. Були розіграні 8 комплектів нагород. У турнірі взяли участь 144 боксери з 29 країн світу. Спеціально до Олімпіади було збудовано павільйон для боротьби та боксу (Krachtsportgebouw). Місткість арени – 4434 глядачів, з них – 1794 за боротьбою спостерігали стоячи. Тогочасні спортивні видання, підкреслювали, що для такого популярного виду спорту, як бокс, кількість місць є недостатньою. Попри це 15 вбиралень, душові, зал очікування для учасників змагань, інформаційний центр все це створювало комфортні умови перебування глядачів.

За успіхами Стефана Галайка на олімпійському рингу уважно спостерігали українці в усіх куточках планети. 8 серпня у 1/16 змагань на боксерському рингу суперником Стефана Галайка став дев'ятнадцятирічний польський боксер Вітольд Майхжицький [1]. У пресі зазначалося: «Майхжицький добре працює ногами, його найбільша перевага – швидкість. Однак, у бою він занадто обережний і неефективний в ударах. У нього немає почуття гумору».

Це боксерське протистояння знайшло відгук на першій шпальті українського тижневика «Свобода»: «За час файту Українець тримав боксера в страшному напруженні і кожного разу сильними ударами в голову валив противника... Особливо в третьому раунді Стефан Галайко розвинув інтенсивний наступ. «Українець побив поляка на Олімпіяді» [5].

На сторінках польського провідного спортивного видання зазначалося, що «у першому раунді американець швидший і, можливо, більш енергійний, він починає різку атаку. Майхжицький занадто обережний, постійно відступає, так що перший раунд однозначно припадає на користь представника США. У другому раунді познанець починає нападати хоробро, рухаючись вперед. Виявляє перевагу в ближньому бою. Раунд закінчується невеликою, але явною перевагою. Третій раунд – захоплює. Це одна з наймоцінніших зустрічей дня».

«Український боксер далі перемагає», «Галайко побив Аргентинця» під такими заголовками на сторінках «Свободи» повідомлялося про блискучу перемогу 9 серпня Стефана Галайка над аргентинцем Паскуалем Бонфільо [1], [4]. 10 серпня у півфіналі суперником американського боксера був шведський боксер Гуннар Бергтрен [1], [4], який 1927 році на другому чемпіонаті Європи з боксу, що проходив у Берліні, став бронзовим призером у легкій вазі. Ця перемога відкрила шлях і дала йому перепустку до Амстердаму.

Півфінал став успішним для Стефана Галайка. «...у Амстердамі, здобув собі Галайко загальне признание, та симпатію. Без великого труду дійшов він до фіналу» [3], – писало «Діло». «Тепер Галайко є самотній непереможний боксер, що репрезентує Америку на Олімпіяді», – резюмувала «Свобода». Переможений Галайком швед, Гуннар Бергтрен, у фінальному двобої за 3-тє місце переміг данського боксера Ганса Нільсена й виборов бронзову олімпійську медаль [1].

Тож у фінальному поєдинку на рингу Стефан Галайко зустрівся із італійцем Карло Орланді. Наслідком несправедливого суддівського рішення перемогу віддали італійському боксеру, який переміг американця за очками. На шпальтах «Свободи» зазначалося: «Американські кореспонденти доносять, що в бійці Італійця та Українця рішила несправедливість, коли італійця признано остаточним побідником. Присутні американські спортсменці, обурені несправедливим рішенням судді, розпочали бійку і треба було втручання поліції, щоби не допустити до більших скандалів» [5]. Таким чином, участь у Літній Олімпіяді в Амстердамі принесла С. Галайку срібну медаль [4]. Після Олімпіади С. Галайко здобуває ще кілька нових перемог. Його ім'я вносять до списку Зали слави боксу м. Рочестера та м. Ельміри штату Нью-Йорк [6, с. 24].

Висновки. Змагання з боксу були включені в програму літніх Олімпійських ігор 1904 року і в загальному медальному заліку до сьогодні беззапе-

речно лідирує США. На IX Літній Олімпіаді в Амстердамі прозвучав гімн США на честь американського спортсмена – Стефана Галайка, першого боксера, українського походження, який здобув срібну нагороду у легкій вазі та впевнено заявив про себе, зійшовши на спортивний Олімп. Його спортивне досягнення безперечно сприяло формуванню позитивного образу українців у очах іноземців.

Список використаних джерел:

1. Boxing at the 1928 Summer Olympics – Lightweight [Electronic resource] // Wikipedia.– Access mode: https://en.wikipedia.org/wiki/Boxing_at_the_1928_
2. Вацеба О. Україна на шляху до олімпійського визнання / Оксана Вацеба // Наш спорт.– 1997.– Ч. 33.– С. 6–10.
3. Діло, Львів, 1939.
4. Olympic Games – Amsterdam, The Netherlands (August 7–12 1928) [Electronic resource] // Olympic Games 1928.– Access mode: <http://amateur-boxing.strefa.pl/Championships/OlympicGames1928.html>
5. Свобода, Джерзи-Ситі, 1928.
6. Снеда Т. Спортсмени українського походження в Олімпійських збірних США / Снеда Т., Труба Р. // День студентської науки: зб. матеріалів щоріч. студент. наук. конф.– Львів, 2018.– С. 23–24.